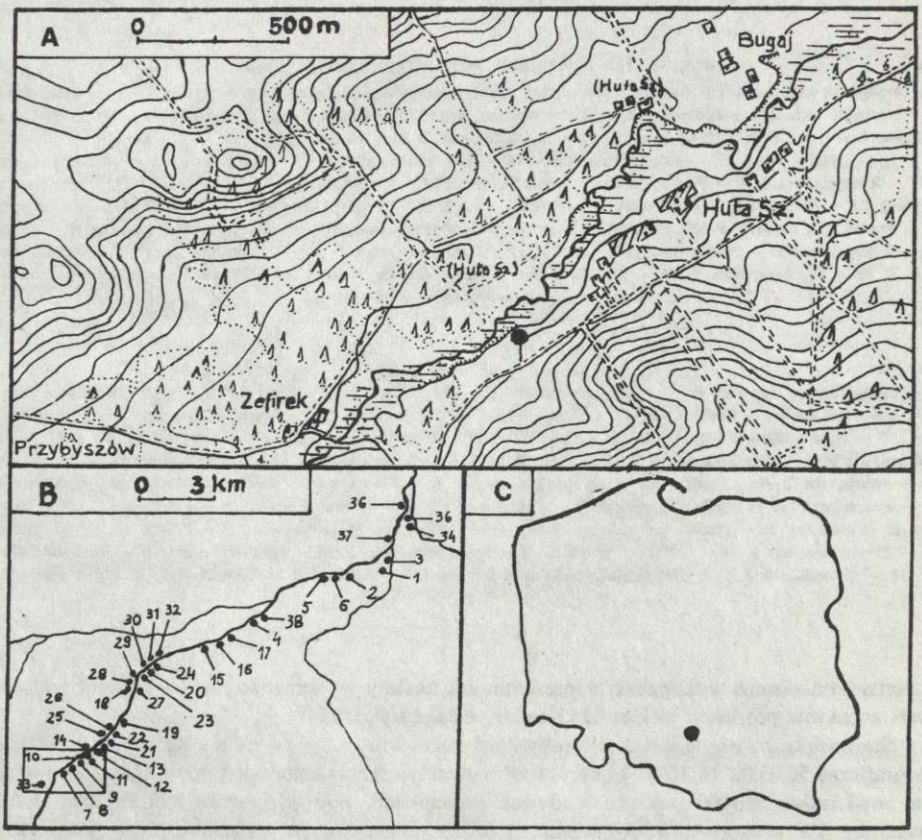
Sprawozdania Archeologiczne, t. XLI, 1990
PL ISSN 0081-3834

JERZY KOPACZ, ANDRZEJ PELISIAK

Z BADAŃ NAD REJONEM PRACOWNIANO-OSADNICZYM NAD KRZTYNIĄ. HUTA SZKLANA, WOJ. CZĘSTOCHOWA, STAN. 1B

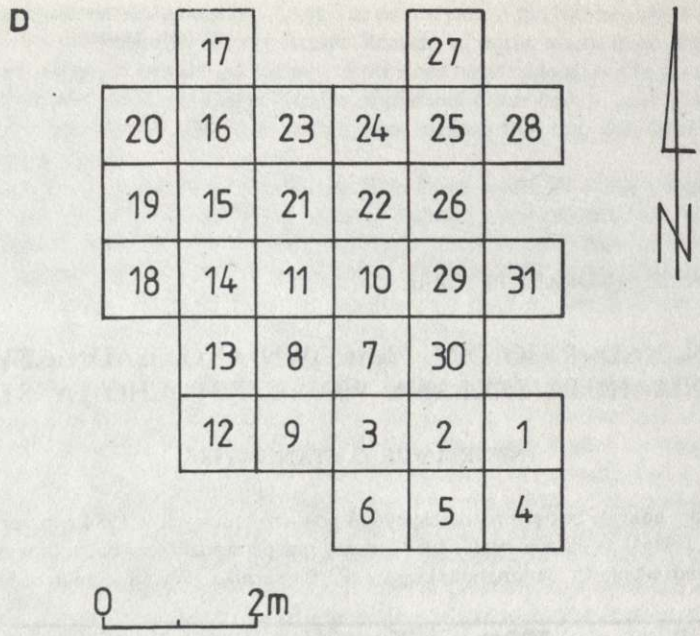
INFORMACJE O STANOWISKU

Stanowisko odkryte zostało w trakcie badań powierzchniowych w 1984 r. przez J. Kopacza, i A. Pelisiaka (1986[1]). W latach 1986 i 1987 autorzy przeprowadzili tam badania wykopaliskowe, częściowo z udziałem M. Jerzmanowskiego i P. Papiernika. Wybrane materiały, pozyskane

[1] Na mapie stanowisk publikowanej w cytowanej pracy (J. Kopacz, A. Pelisiak 1986, s. 193, ryc. 1) stan. 1 w Hucie Szklanej oznaczono omyłkowo cyfrą 1, zamiast 7.

http://www.rcin.org.pl

Ryc. 1. Huta Szklana, woj. Częstochowa, stan. 1

A – topografia stanowiska; B – położenie stanowisk w rejonie pracowniano-osadniczym nad Krztynią (*1* – Bonowice, stan. 1; *2* – Bonowice, stan. 2; *3* – Bonowice, stan. 3; *4* – Grabiec, stan. 1; *5* – Grabiec, stan. 2; *6* – Grabiec, stan. 3; *7* – Huta Szklana, stan. 1; *8* – Huta Szklana, stan. 2; *9* – Huta Szklana, stan. 3; *10* – Huta Szklana, stan. 4; *11* – Huta Szklana, stan. 5; *12* – Huta Szklana, stan. 6; *13* – Huta Szklana, stan. 7; *14* – Huta Szklana, stan. 8; *15* – Krztynia, stan. 1; *16* – Krztynia, stan. 2; *17* – Krztynia, stan. 3; *18* – Pradła, stan. 1; *19* – Pradła, stan. 2; *20* – Pradła, stan. 3; *21* – Pradła, stan. 4; *22* – Pradła, stan. 5 (Piec); *23* – Pradła, stan. 6 (Fryszerka); *24* – Pradła, stan. 7; *25* – Pradła, stan. 8 (Piec); *26* – Pradła, stan. 9 (Piec); *27* – Pradła, stan. 10; *28* – Pradła, stan. 11; *29* – Pradła, stan. 12 (Fryszerka); *30* – Pradła, stan. 13 (Fryszerka); *31* – Pradła, stan. 14 (Fryszerka); *32* – Pradła, stan. 15 (Fryszerka); *33* – Przybyszów, stan. 1; *34* – Szczekociny, stan. 1; *35* – Szczekociny, stan. 2; *36* – Tęgobórz, stan. 1; *37* – Tęgobórz, stan. 2; *38* – Zawada, stan. 1; C – sytuacja geograficzna stanowiska; D – siatka metrowa wykopu na stan. 1B

Rys. J. Pustuła

Site 1

A – topography of the site; B – location of sites on the Krztynia river (*1* – Bonowice, site 1; *2* – Bonowice, site 2; *3* – Bonowice, site 3; *4* – Grabiec, site 1; *5* – Grabiec, site 2; *6* – Grabiec, site 3; *7* – Huta Szklana, site 1; *8* – Huta Szklana, site 2; *9* – Huta Szklana, site 3; *10* – Huta Szklana, site 4; *11* – Huta Szklana, site 5; *12* – Huta Szklana, site 6; *13* – Huta Szklana, site 7; *14* – Huta Szklana, site 8; *15* – Krztynia, site 1; *16* – Krztynia, site 2; *17* – Krztynia, site 3; *18* – Pradła, site 1; *19* – Pradła, site 2; *20* – Pradła, site 3; *21* – Pradła, site 4; *22* – Pradła, site 5 (Piec); *23* – Pradła, site 6 (Fryszerka); *24* – Pradła, site 7; *25* – Pradła, site 8 (Piec); *26* – Pradła, site 9 (Piec); *27* – Pradła, site 10; *28* – Pradła, site 11; *29* – Pradła, site 12 (Fryszerka); *30* – Pradła, site 13 (Fryszerka); *31* – Pradła, site 14 (Fryszerka); *32* – Pradła, site 15 (Fryszerka); *33* – Przybyszów, site 1; *34* – Szczekociny, site 1; *35* – Szczekociny, site 2; *36* – Tęgobórz, site 1; *37* – Tęgobórz, site 2; *38* – Zawada, site 1; C – Geographic situation of the site; D – Metric grid of the excavation trench on site 1B

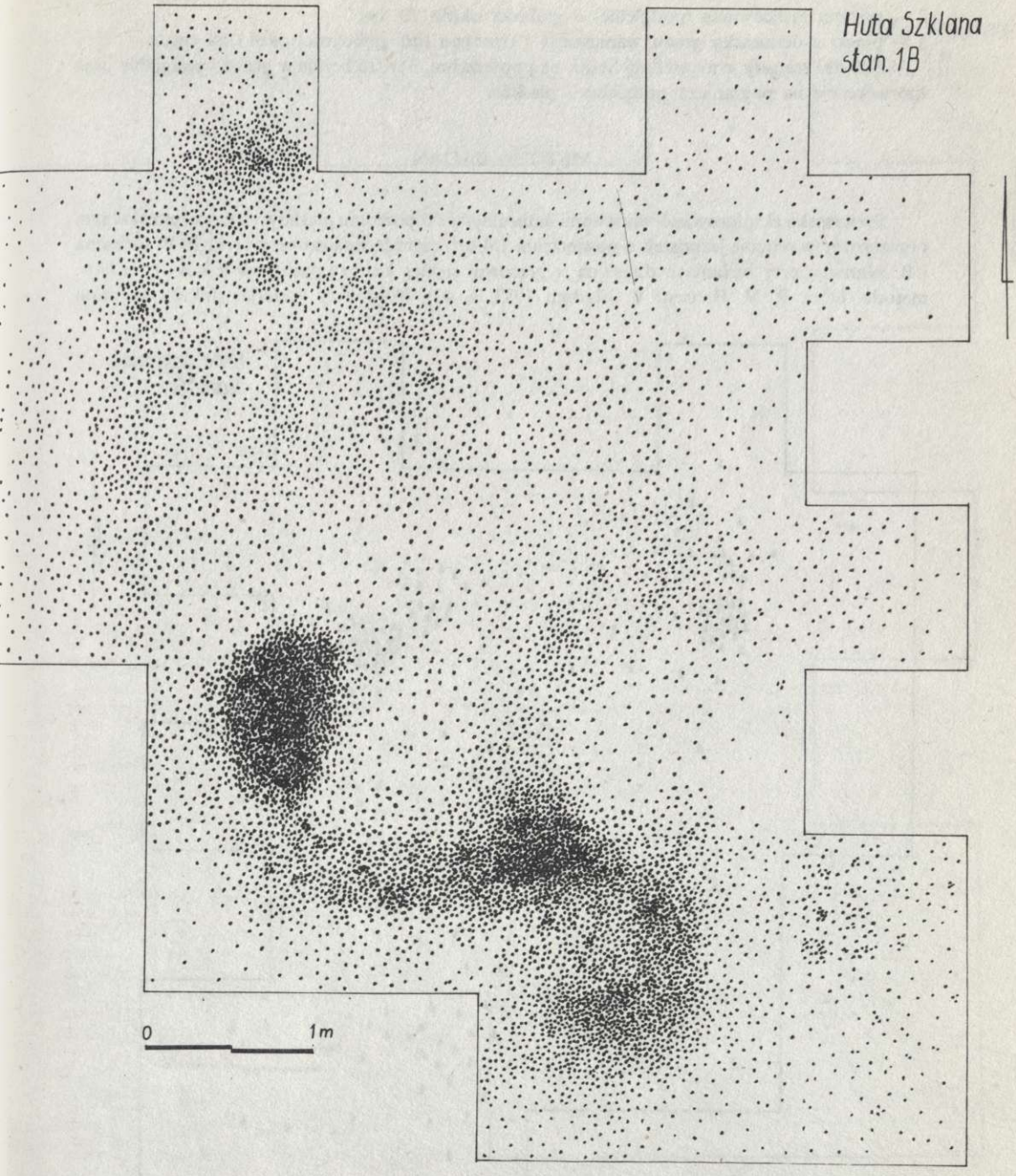
w pierwszym sezonie wykopalisk, zaprezentowane zostały w opracowaniu dotyczącym technicznych aspektów produkcji siekier (J. Kopacz, A. Pelisiak 1988).

Stanowisko położone jest w prawobrzeżnej strefie krawędziowej doliny Krztyni (współrzędne geograficzne 50°33′02″N, 10°37′E; ryc. 1). Obecnie teren ten zalesiony jest młodnikiem sosnowym. Na powierzchni zabytki odkryto w dwóch przecinkach, pomiędzy szosą a krawędzią doliny. Przecinkę SW oznaczono w dokumentacji badań jako stan. 1A, przecinkę NE – jako 1B.

Badania wykopaliskowe ujawniły następującą stratygrafię utworów pokrywowych:

1 – gleba bielicowa przekształcona orką (do około 25 cm);

http://www.rcin.org.pl

Ryc. 2. Huta Szklana, woj. Częstochowa, stan. 1B. Ogólna planigrafia zabytków krzemiennych

Rys. M. Pelisiak

Site 1B. General planigraphy of flint artifacts

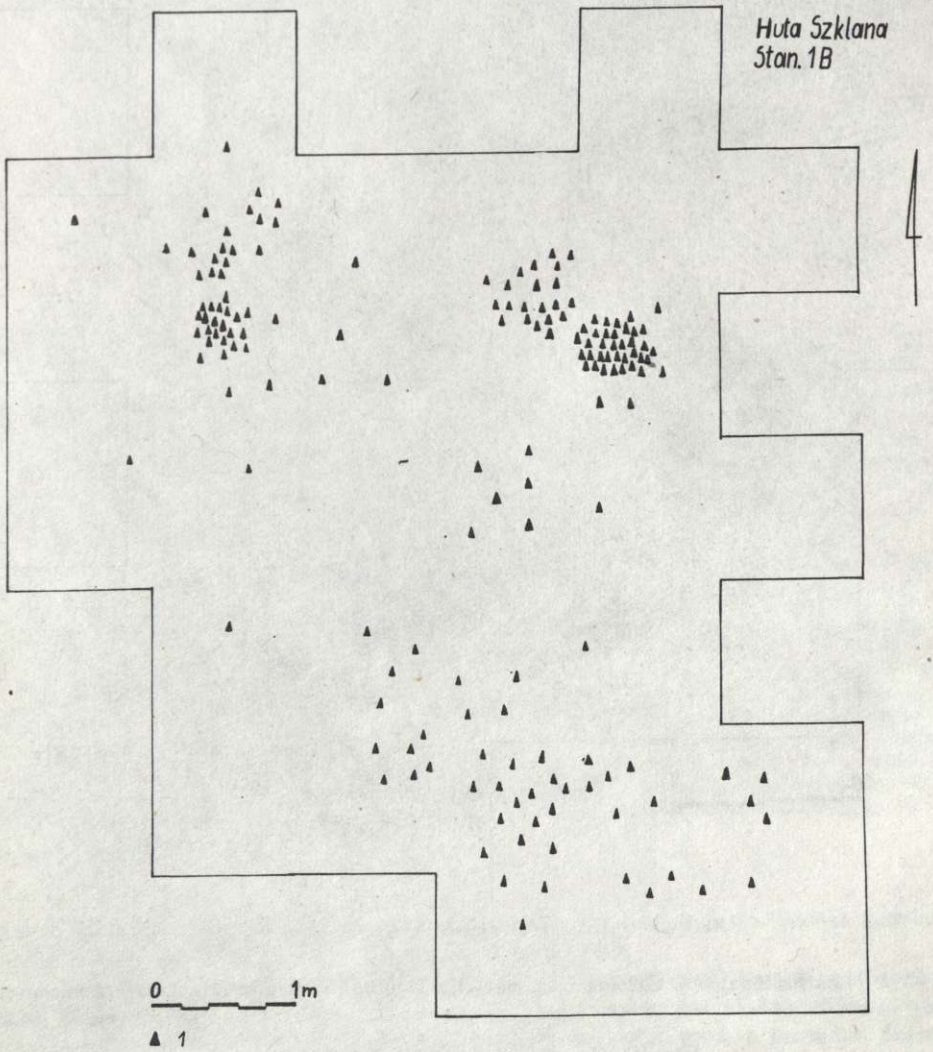
http://www.rcin.org.pl

2 – poziom bielicowania (podglebie) o grubości około 20 cm;
3 – piaski z domieszką gruzu wapiennego i orsztynu (od głębokości około 50 cm).

Zabytki zalegały w niewielkiej liczbie na powierzchni, bardzo licznie w glebie i podglebiu oraz sporadycznie na pograniczu podglebia i piasków.

METODA BADAŃ

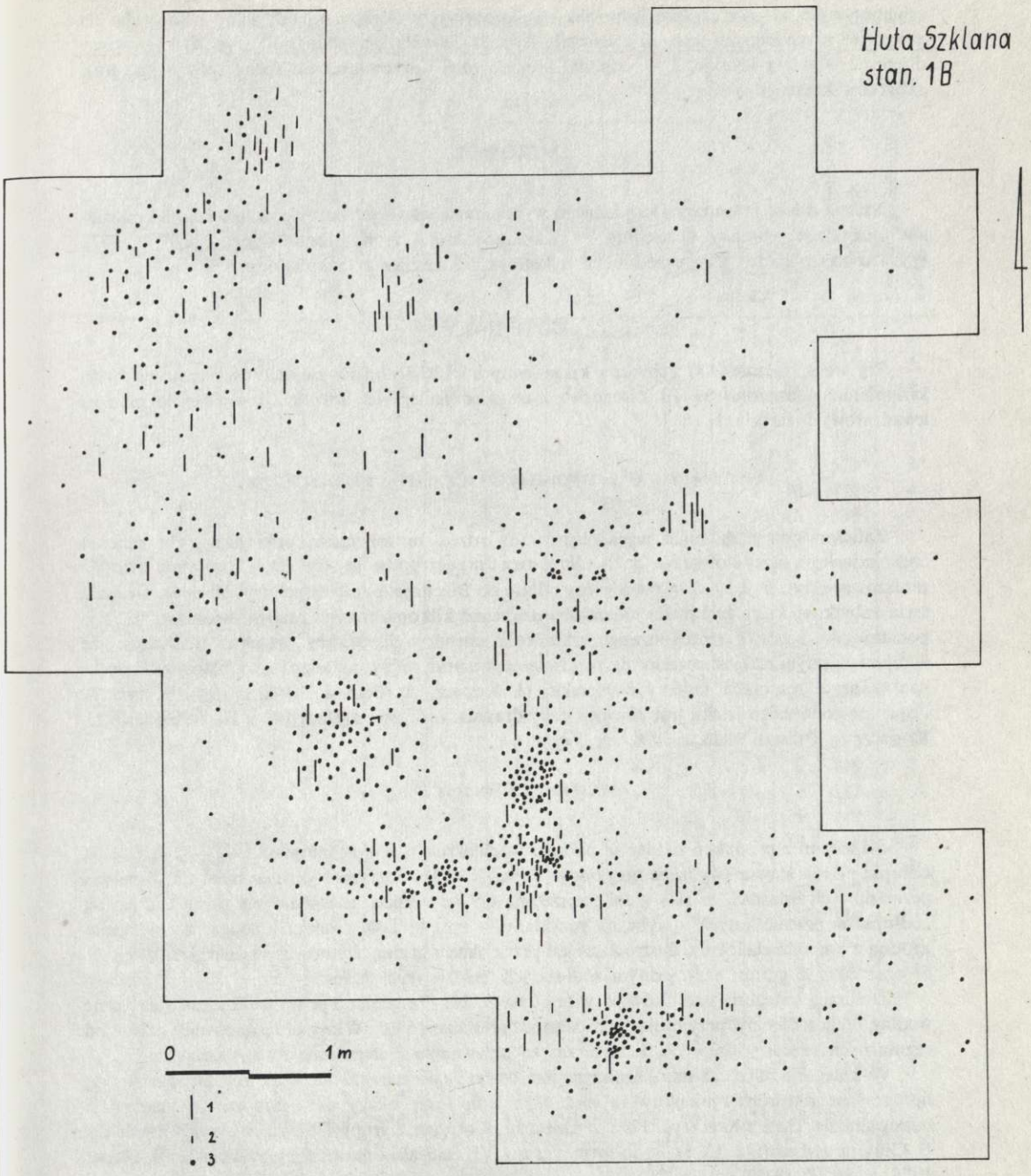
Stanowisko eksplorowano warstwami naturalnymi do poziomu piasków z rumoszem skalnym i orsztynem (w obrębie jednostek o powierzchni 1/4 m^2) metodą zastosowaną przez P. V. Hansena i B. Madsena przy badaniach duńskich w pracowni siekier kultury pucharów lejkowatych (tzw. metoda Lejre: P. V. Hansen, B. Madsen 1983, s. 43). Wydobyty materiał dokumentowano

Ryc. 3. Huta Szklana, woj. Częstochowa, stan. 1B. Planigrafia fragmentów naczyń
Rys. M. Pelisiak

Site 1B. Planigraphy of potsherds

http://www.rcin.org.pl

Ryc. 4. Huta Szklana, woj. Częstochowa, stan. 1B. Planigrafia charakterystycznych kategorii zabytków krzemiennych

Rys. M. Pelisiak

Site 1B. Planigraphy of characteristic categories of flint artifacts

http://www.rcin.org.pl

schematycznie na płaszczyźnie jednostek eksploracyjnych. Wykonano oddzielne planigrafie dla zabytków krzemiennych (ryc. 2) i ceramiki (ryc. 3). Dodatkową planigrafię (ryc. 4: 1 — wióry długie, 2 — wióry krótkie, 3 — odpadki produkcyjne) opracowano dla specyficznych kategorii zabytków krzemiennych.

SUROWCE

Niemal całość inwentarza kamiennego wykonano z lokalnych surowców, głównie z krzemienia jurajskiego odmiany G według M. Kaczanowskiej i J. K. Kozłowskiego (1976, s. 207). Wyróżniono ponadto dwa przedmioty wykonane z krzemienia czekoladowego.

MATERIAŁY

Wydobyto łącznie 9037 zabytków krzemiennych i 136 drobnych fragmentów naczyń. Zabytki krzemienne podzielono na 10 kategorii[2], z uwzględnieniem ich lokalizacji w obrębie metrów kwadratowych (tabela 1).

MATERIAŁY SCHYŁKOWOPALEOLITYCZNE LUB MEZOLITYCZNE

Zaliczono do nich silnie wyeksploatowany rdzeń ze zmienioną orientacją z krzemienia czekoladowego, przepalony (ryc. 5: 1), odłupkowy drapacz podwójny (ryc. 5: 2), dwa małe odłupki retuszowane (ryc. 5: 3, 4), dwa małe wióry odbite od rdzeni jednopiętowych (ryc. 5: 5, 6). Ta mała seria zabytków, którą być może należałoby uzupełnić kilkoma innymi małymi wiórami, nie daje podstaw do bardziej szczegółowego określenia chronologii. Należy wszakże podkreślić, że w rejonie Krztyni zarejestrowano rdzenie dwupiętowe oraz wióry ze śladami dwupiętowości, często spotykane w zespołach kultury świderskiej (J. Kopacz, A. Pelisiak 1986, s. 194-195, ryc. 2). Zapewne podobnego wieku jest również mały drapacz wiórowy ze stan. 1A w Hucie Szklanej (J. Kopacz, A. Pelisiak 1986, s. 198, ryc. 6c).

MATERIAŁY NEOLITYCZNE

Odpadami z produkcji siekier są odłupki wachlarzowate (wybrane przykłady — ryc. 6: 1-6), odłupki przeciwstawne (wybrane przykłady — ryc. 7: 1-11) i większość form graniastych. Pierwsza odmiana tych ostatnich, z osią grani poprzeczną do osi odbicia, określana jest przez nas nazwą „odłupków przeniesionych" (wybrane przykłady — ryc. 8: 1-4). Odmiana druga, z osią grani zgodną z osią odbicia formy, ilustrowana jest przez okaz z granią usytuowaną symetrycznie (ryc. 8: 5) oraz okaz z granią przy jednym z dłuższych boków (ryc. 8: 6).

Znaczącą kategorią zabytków są wióry (ryc. 9, 10). Podzielono je na dwie klasy metryczne według długości formy, przyjmując jako wartość graniczną 5 cm. Wióry dłuższe zostały odbite od regularnych rdzeni wiórowych, krótsze zaś to przeważnie nieregularne formy metryczne.

W kategorii narzędzi najokazalszym jest ostrze wykonane z długiego, regularnego wióra, opracowane retuszem rynienkowym (ryc. 11)[3]. Trzy duże okazy uznajemy za tzw. narzędzia nakopalniane. Dwa z nich (ryc. 12: 1-2) nawiązują do form z grupy IV (zgrzebła) wg klasyfikacji B. Gintera, trzecie (ryc. 13: 1) — do form z grupy VII (ciosaki i narzędzia ciosakowate; B. Ginter 1974, s. 36-37, 39-40).

Zbiór narzędzi uzupełniają odłupki z częściowo zaretuszowanymi krawędziami (ryc. 13: 2).

---

[2] Kategorie odłupków wachlarzowatych, odłupków przeciwstawnych i form graniastych były omówione szczegółowo we wcześniejszych pracach (J. Kopacz, A. Pelisiak 1988; 1989).

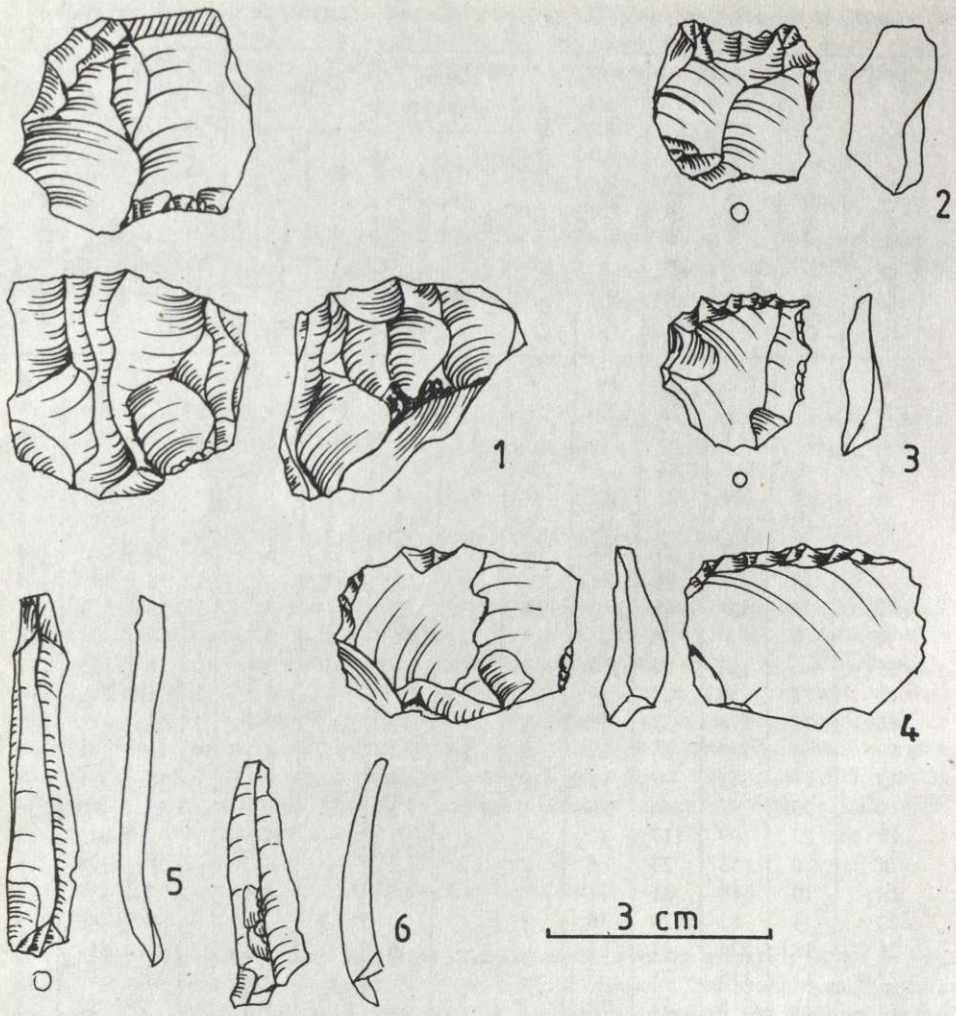
[3] Podobne okazy określał B. Balcer (1983, s. 139) nazwą „wiórowce ze szpiczastymi wierzchołkami".

http://www.rcin.org.pl

Tabela 1. Huta Szklana, woj. Częstochowa, stan. 1B. Zestawienie ilościowe zabytków

Numery metrów	Odłupki korowe	Odłupki niecharakterystyczne	Odłupki przepalone	Odłupki wachlarzowate	Odłupki przeciwstawne	Formy graniaste		Wióry		Rdzenie	Narzędzia	Okruchy	Suma przedmiotów krzemiennych	Liczba fragmentów naczyń
						garń zgodna z osią odbicia	garń poprzeczna do osi odbicia	długość do 5 cm	dł. ponad 5 cm					
1	1	122	22	18	9	–	8	3	1	–	1	4	198	4
2	5	504	28	29	20	1	13	13	4	–	–	9	626	5
3	40	793	35	39	20	1	14	23	7	1	–	25	997	15
4	1	141	11	7	5	–	1	–	–	–	–	2	168	1
5	4	229	22	20	6	1	4	3	3	–	–	5	297	2
6	17	423	22	36	28	–	12	2	8	–	1	21	571	3
7	8	297	47	74	16	1	17	3	3	–	1	10	476	4
8	14	271	25	34	17	–	11	1	4	–	3	18	398	4
9	11	401	48	47	19	1	23	–	7	1	3	13	574	3
10	8	150	55	42	13	–	4	1	9	–	3	18	304	6
11		152	15	10	3	–	4	1	3	–	1	6	195	–
12	6	159	26	16	2	–	1	–	1	–	1	1	213	–
13	17	278	23	15	8	1	4	–	2	–	3	11	363	1
14	6	220	16	25	5	1	4	2	4	–	–	12	295	1
15	17	315	7	13	8	–	4	–	6	–	1	10	381	–
16	20	298	76	26	1	2	13	3	8	–	–	13	460	16
17	27	199	117	12	–	1	1	–	14	–	–	1	372	1
18	5	153	23	5	2	1	2	–	1	–	–	6	198	1
19	10	168	31	11	1	–	5	–	4	–	–	7	237	3
20	4	82	23	16	8	1		3	3	–	–	9	149	1
21	18	224	41	17	–	–	5	1	3	–	2	8	319	2
22	11	115	21	5	–	–	–	–	1	–	1	11	165	12
23	17	215	51	12	1	–	2	2	9	–	–	3	312	1
24	6	89	27	6	2	–	1	2	3	–	–	3	139	9
25	5	36	10	4	2	–	2	–	1	–	–	1	61	–
26	4	54	25	7	–	–	–	–	–	–	–	–	90	39
27	–	42	10	2	–	–	1	–	–	–	–	1	56	–
28	10	20	8	2	–	–	–	1	1	–	1	–	43	–
29	4	146	30	18	5	–	2	3	5	1	2	19	235	1
30	1	48	13	2	–	–	1	–	–	–	–	5	69	1
31	8	41	21	4	–	1	2	–	1	–	–	4	83	–
Razem	305	6384	929	574	201	13	160	116	69	3	25	225	9037	136
						173		185						

http://www.rcin.org.pl

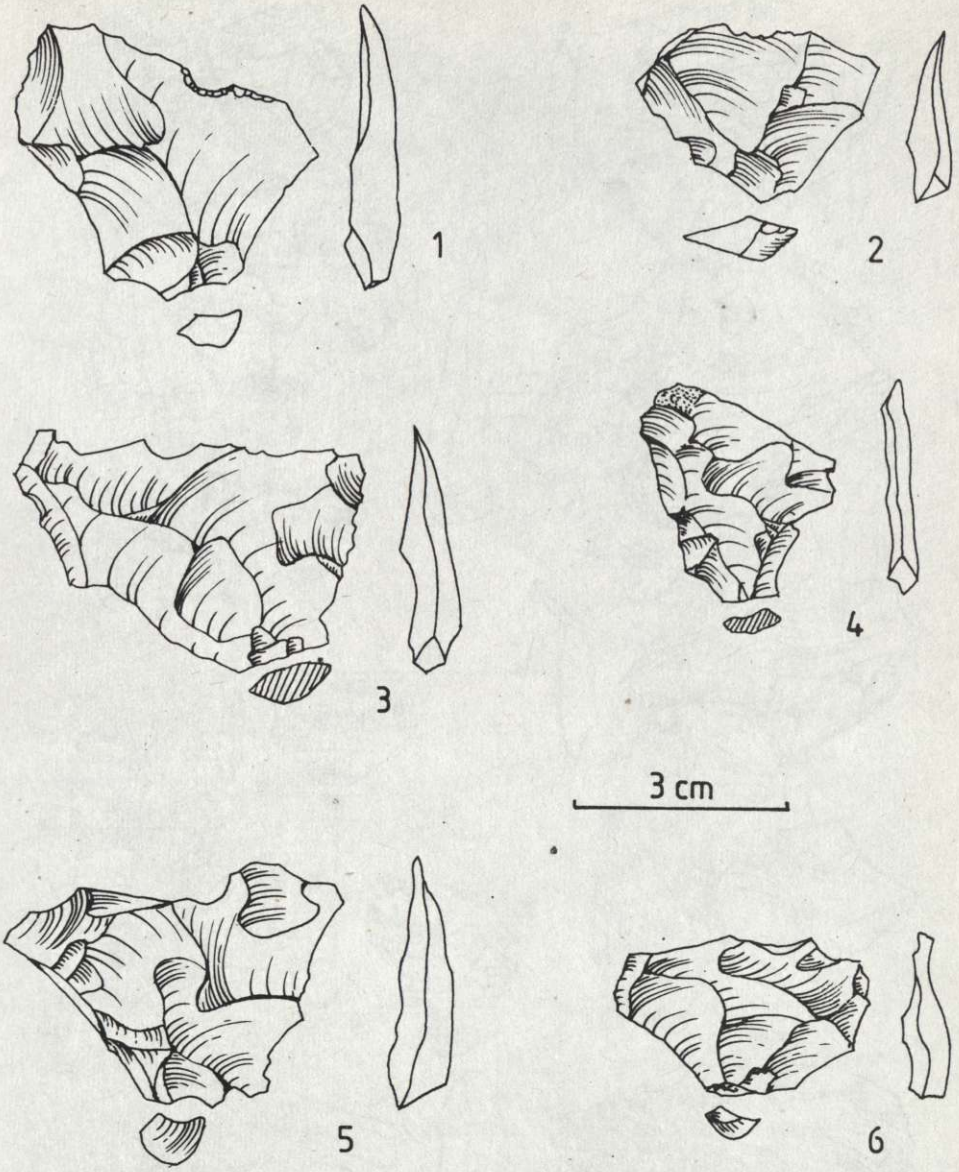

Ryc. 5. Huta Szklana, woj. Częstochowa, stan. 1B. Zabytki krzemienne

Rys. M. Cyrek

Site 1B. Flint artifacts

http://www.rcin.org.pl

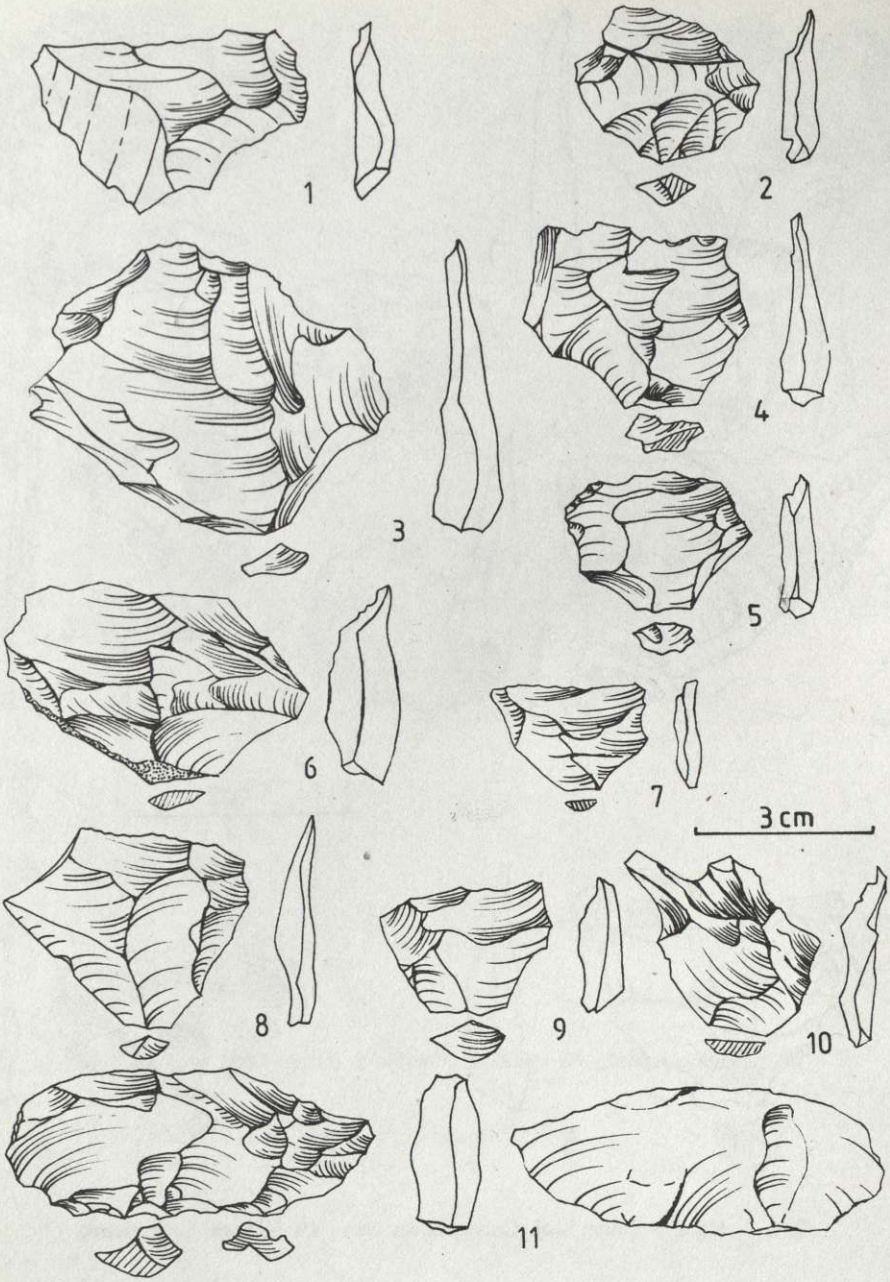

Ryc. 6. Huta Szklana, woj. Częstochowa, stan. 1B. Zabytki krzemienne

Rys. M. Cyrek

Site 1B. Flint artifacts

http://www.rcin.org.pl

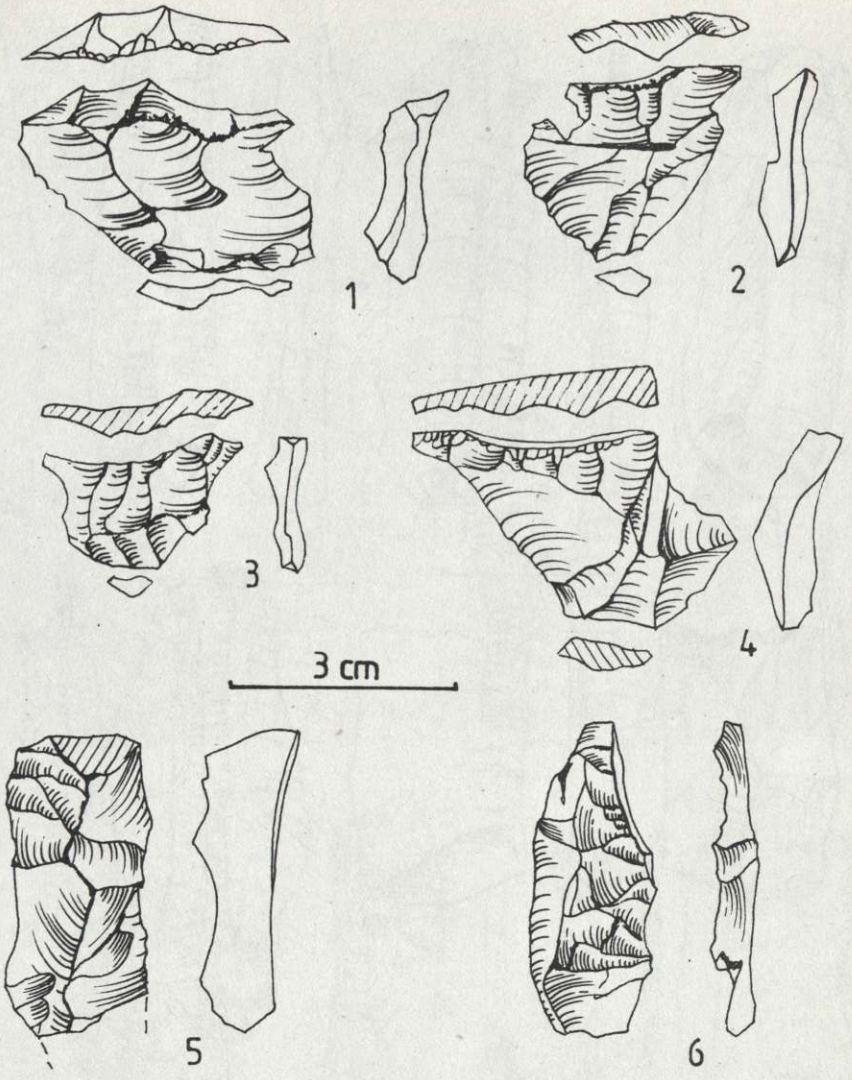

Ryc. 7. Huta Szklana, woj. Częstochowa, stan. 1B. Zabytki krzemienne

Rys. M. Cyrek

Site 1B. Flint artifacts

http://www.rcin.org.pl

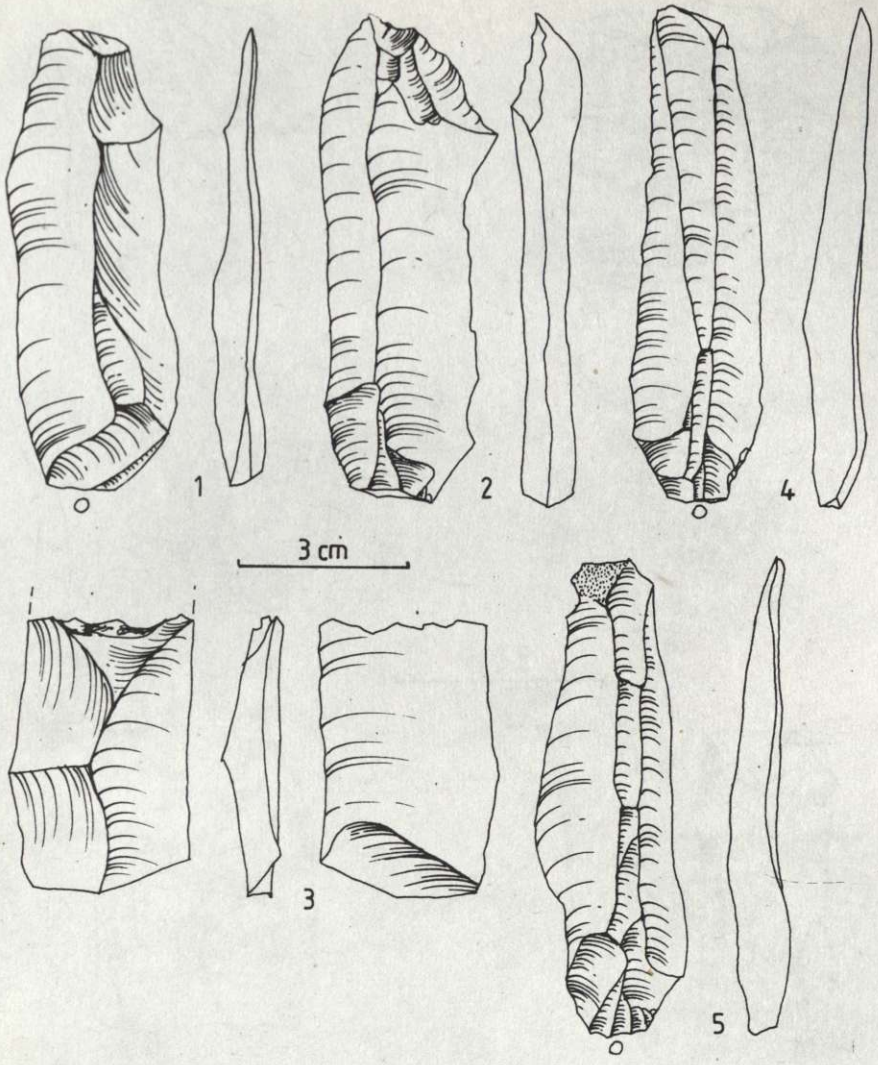

Ryc. 8. Huta Szklana, woj. Częstochowa, stan. 1B. Zabytki krzemienne

Rys. M. Cyrek

Site 1B. Flint artifacts

http://www.rcin.org.pl

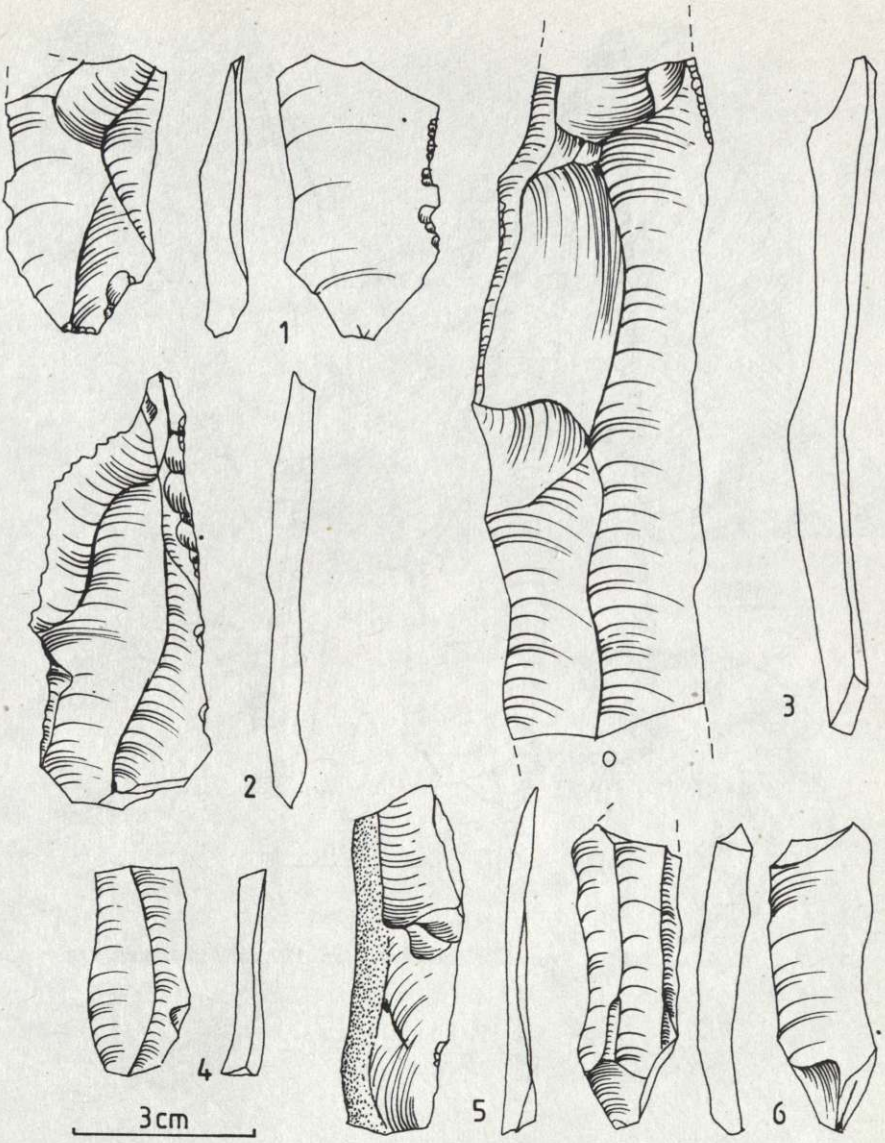

Ryc. 9. Huta Szklana, woj. Częstochowa, stan. 1B. Zabytki krzemienne

Rys. M. Cyrek

Site 1B. Flint artifacts

http://www.rcin.org.pl

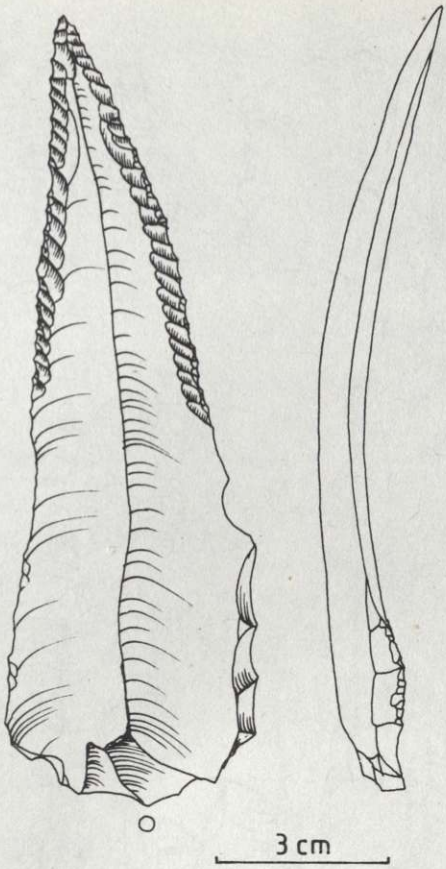

Ryc. 10. Huta Szklana, woj. Częstochowa, stan. 1B. Zabytki krzemienne

Rys. M. Cyrek

Site 1B. Flint artifacts

http://www.rcin.org.pl

Ryc. 11. Huta Szklana, woj. Częstochowa, stan. 1B. Zabytki krzemienne

Rys. M. Cyrek

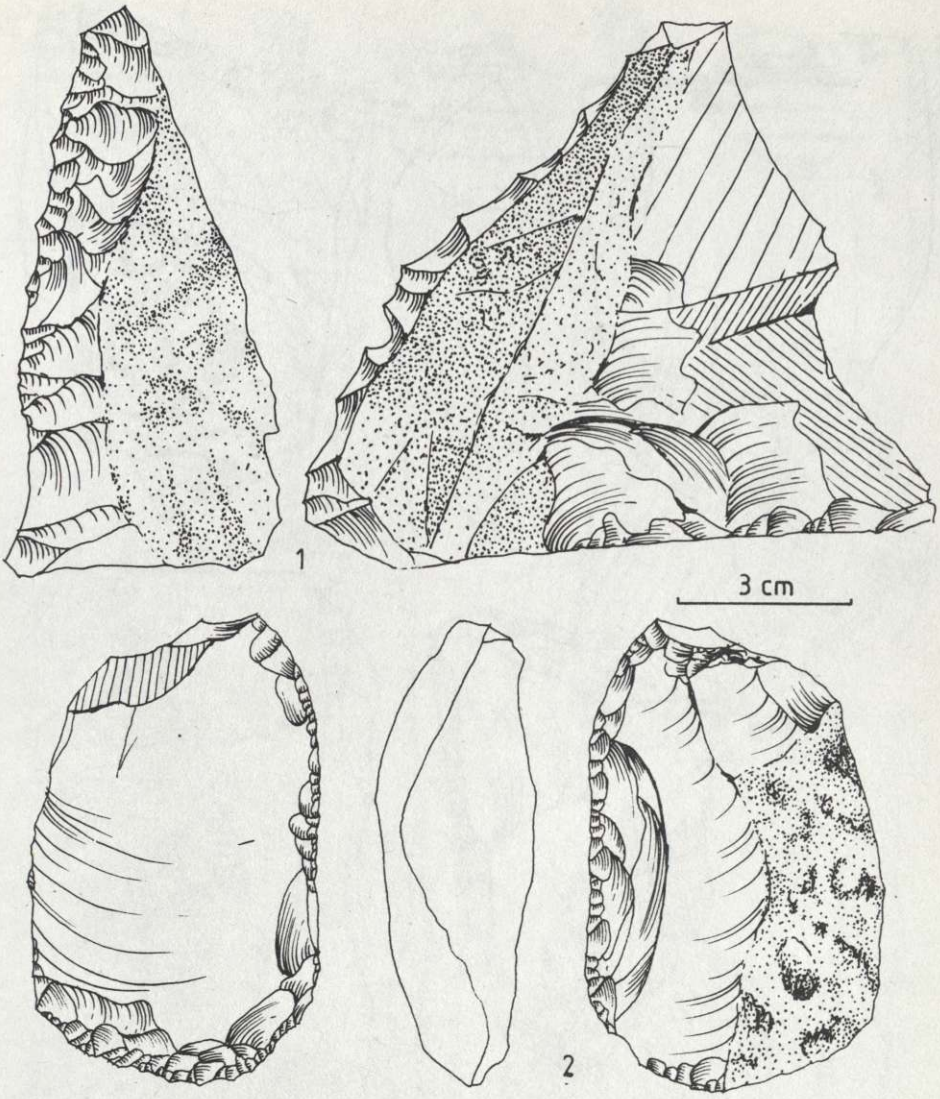
Site 1B. Flint artifacts

MATERIAŁY Z WCZESNEGO OKRESU EPOKI BRĄZU

Odkryto 136 niewielkich fragmentów naczyń wykonanych z gliny z domieszką drobnego tłucznia skalnego i zapewne materiału organicznego. Część z nich nosi ślady zdobienia odciskami cienkiego, mocno skręconego sznurka (ryc. 14: 1-3).

Wśród zabytków krzemiennych wyróżniono: formę nożowatą wykonaną z grubego odłupka, retuszowaną na stronie dolnej (ryc. 14: 4), dwustronny nóż tylcowy z odłupka z tylcem ścienionym płaskim retuszem na stronie dolnej (ryc. 14: 5), rdzeń odłupkowy (ryc. 15: 1), półwytwór siekiery dwuściennej (ryc. 15: 2) i półwytwór ostrza-grocika (ryc. 15: 3).

http://www.rcin.org.pl

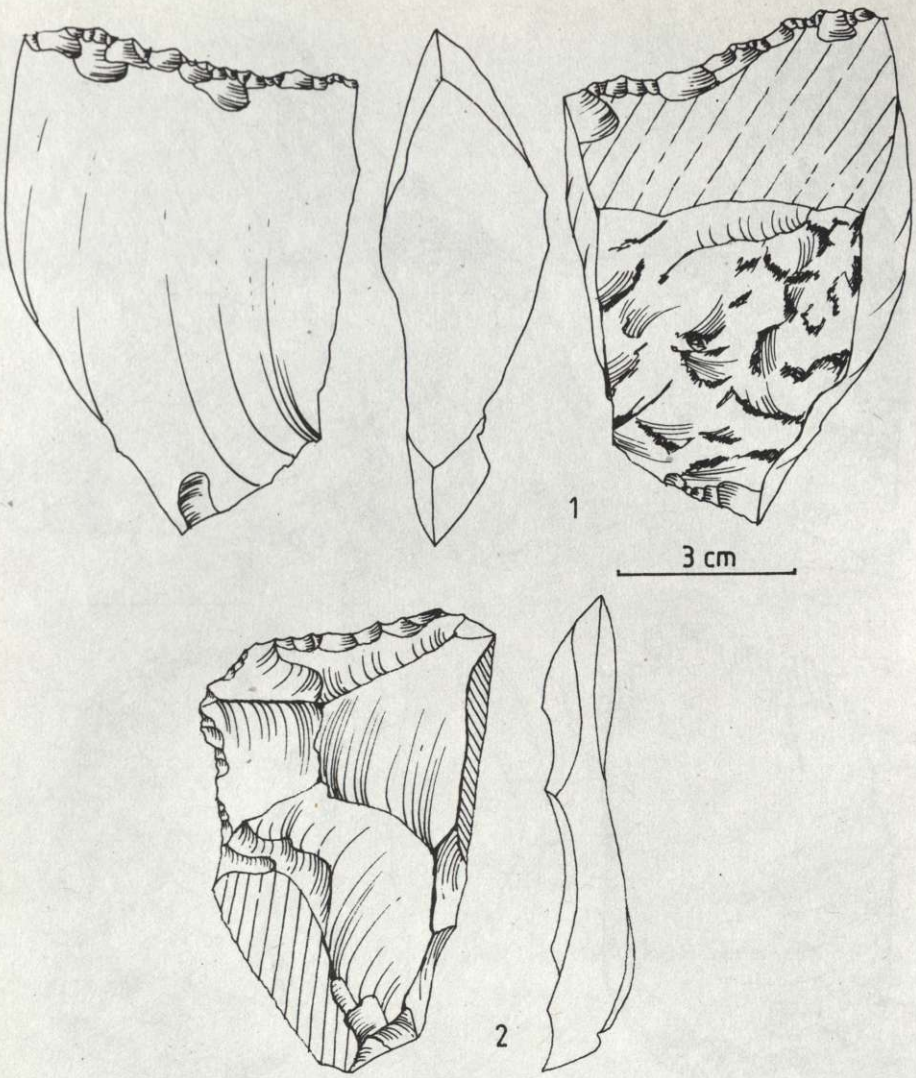

Ryc. 12. Huta Szklana, woj. Częstochowa, stan. 1B. Zabytki krzemienne

Rys. M. Cyrek

Site 1B. Flint artifacts

http://www.rcin.org.pl

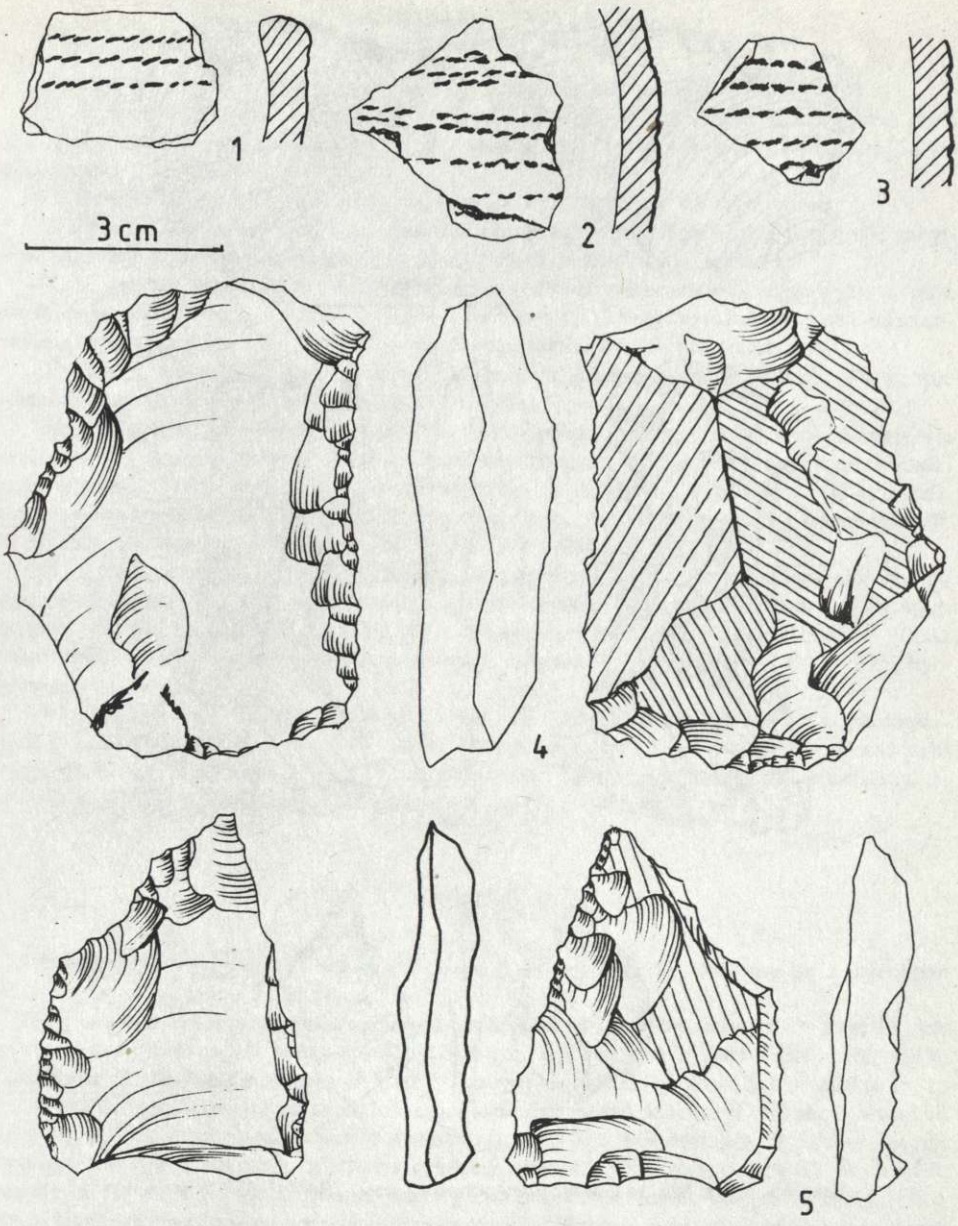

Ryc. 13. Huta Szklana, woj. Częstochowa, stan. 1B. Zabytki krzemienne

Rys. M. Cyrek

Site 1B. Flint artifacts

http://www.rcin.org.pl

Ryc. 14. Huta Szklana, woj. Częstochowa, stan. 1B

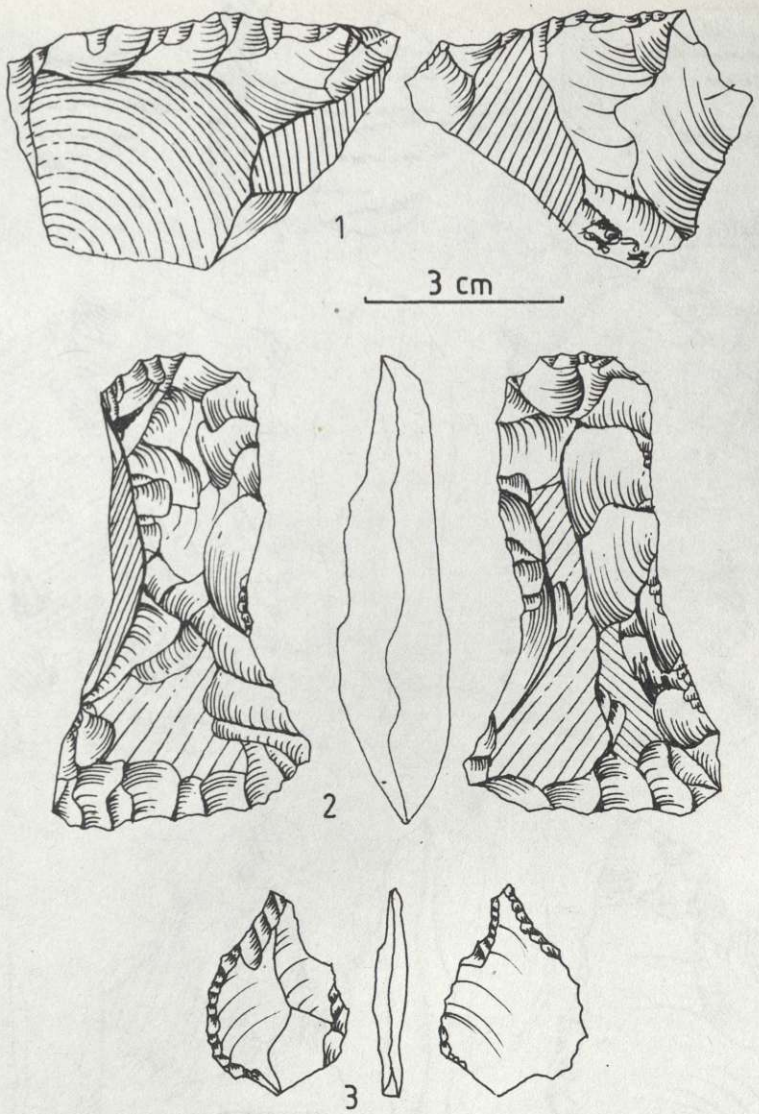
1-3 – fragmenty naczyń; *4, 5* – zabytki krzemienne

Rys. M. Cyrek

Site 1B

1-3 – potsherds; *4, 5* – flint artifacts

http://www.rcin.org.pl

Ryc. 15. Huta Szklana, woj. Częstochowa, stan. 1B. Zabytki krzemienne

Rys. M. Cyrek

Site 1B. Flint artifacts

http://www.rcin.org.pl

PLANIGRAFIA ZABYTKÓW

Analiza planigrafii zabytków prowadzi do następujących wniosków:

1. Większość zabytków krzemiennych zalegała w nieregularnym skupieniu w kształcie litery „S", o powierzchni ok. 4 m^2. W jego ramach trzy niewielkie strefy wyróżniają się szczególnym nasyceniem materiałów.

2. Rozrzut planigraficzny wiórów nie ujawnia wyraźniejszych ich koncentracji.

3. Charakterystyczne odpady po produkcji siekier odzwierciedlają ogólną planigrafię zabytków krzemiennych. Jest ich najwięcej w wydzielonym poprzednio skupisku.

4. Fragmenty naczyń koncentrują się wyraźnie w dwóch miejscach w N części wykopu, poza strefą największego zagęszczenia zabytków krzemiennych. Mniej wyraźne skupienie zarejestrowano w S części wykopu. Są to być może pozostałości dwóch lub trzech naczyń.

Fragmenty naczyń, podobnie jak zabytki krzemienne, zalegały w glebie, podglebiu i w stropie piasków bez wyraźnej preferencji któregoś z położeń.

Skupienie materiału krzemiennego jest niewątpliwie oznaką intensywnej działalności pracownianej. Znaczna liczba odpadów charakterystycznych (odłupki wachlarzowate, odłupki przeciwstawne i formy graniaste) wskazuje wyraźnie na jej charakter. Mamy tu do czynienia z miejscem produkcji siekier czworościennych, choć nie jest to klasyczna, owalna krzemienica (P. V. Hansen, B. Madsen 1983; J. Kopacz, A. Pelisiak 1988).

W obrębie skupienia, a także poza nim, zalegały liczne wióry. Dowodzą one eksploatacji starannie przygotowanych rdzeni wiórowych, pomimo że nie odkryto tu takich form ani typowych zatępców czy podtępców. Te ostatnie kategorie, jak świadczy znalezisko z jaskini Okiennik Wielki Rzędkowicki w Rzędkowicach, woj. Częstochowa (J. Kopacz, A. Pelisiak 1989, s. 350, ryc. 2a), były wynoszone z pracowni.

Wymieszanie się na małej przestrzeni pozostałości dwóch odmiennych ciągów technologicznych (produkcji siekier oraz wiórów) zaciera granice ewentualnych krzemienic. Ponieważ cykl wytwarzania narzędzi rdzeniowych był znacznie bardziej materiałochłonny, przypuszczamy, że zdecydowana większość odpadów krzemiennych jest jego pochodną.

WNIOSKI CHRONOLOGICZNE

Najstarsze ślady penetracji ludzkiej w Hucie Szklanej, stan. 1B, związane są z paleolitem schyłkowym, ewentualnie z mezolitem.

Główna faza eksploatacji stanowiska (pracownia siekier i wiórów) pozostaje w związku, jak wynika z dotychczasowych badań w rejonie Krztyni (J. Kopacz, A. Pelisiak 1986; 1988; 1989), z osadnictwem horyzontu Bronocice II-V strefy lessowej Małopolski (J. Kruk, S. Milisauskas 1981).

We wczesnym okresie epoki brązu funkcjonuje tu obozowisko, którego mieszkańcy prowadzili na małą skalę krzemieniarską działalność pracowniana. Jego pozostałością są między innymi fragmenty naczyń zdobionych odciskami cienkiego sznurka, w jednym przypadku w układzie potrójnych pasm, typowym dla ceramiki kultury Chłopice-Veselé. Bardzo charakterystyczny, choć ubogi, jest towarzyszący ceramice inwentarz krzemienny. Nóż ze ścienionym tylcem można wręcz uznać za jedną z form przewodnich dla początków epoki brązu (wzorcowa analogia — okaz z Sosnowicy, woj. Chełm; J. Kopacz, P. Valde-Nowak 1987a, s. 71, ryc. 4f).

Cechy ceramiki i inwentarza krzemiennego pozwalają na ich powiązanie z episznurowym przykarpackim kręgiem kulturowym strefy B (J. Kopacz, P. Valde-Nowak 1987a; 1987b).

Zakład Archeologii Małopolski
w Krakowie
oraz
Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne
w Łodzi

http://www.rcin.org.pl

LITERATURA

Balcer B.
1983 *Wytwórczość narzędzi krzemiennych w neolicie ziem Polski*, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk – Łódź.

Ginter B.
1974 *Wydobywanie, przetwórstwo i dystrybucja surowców i wyrobów krzemiennych w schyłkowym paleolicie północnej części Europy środkowej*, Prz. Arch., t. 22, s. 5-122.

Hansen P. V., Madsen B.
1983 *Flint Axe Manufacture in the Neolithic. An Experimental Investigation of Flint Axe Manufacture Site at Hastrup Veenget, East Zeland*, "Journal of Danish Archeology", Vol. 2, p. 43-59.

Kaczanowska M., Kozłowski J. K.
1976 *Studia nad surowcami krzemiennymi południowej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej*, AAC, t. 16, s. 201-216.

Kopacz J., Pelisiak A.
1986 *Rejon pracowniano-osadniczy nad rzeką Krztynią, woj. Częstochowa*, Spraw. Arch., t. 38, s. 191-199.
1988 *Z badań rejonu pracowniano-osadniczego nad Krztynią. Pradła, woj. Częstochowa, stan. 3 (pracownia krzemieniarska)*, Spraw. Arch., t. 39: 1987, s. 131-154.
1989 *Rejon pracowniano-osadniczy nad Krztynią. Z badań nad technikami produkcji siekier*, Spraw. Arch., t. 40: 1988, s. 347–356.

Kopacz J., Valde-Nowak P.
1987a *Episznurowy przykarpacki krąg kulturowy w świetle materiałów kamiennych*, APolski, t. 32, s. 55-92.
1987b *From Studies on Flint Industries of the Circum-Carpathian Epi-Corded Cultural Circle (C.E.C.C.)*, [w:] *New in Stone Age Archeology*, "Archaeologia Interregionalis", Warszawa, s. 183-210.

Kruk J., Milisauskas S.
1981 *Wyżynne osiedle neolityczne w Bronocicach, woj. kieleckie*, APolski, t. 26, s. 65-109.

JERZY KOPACZ, ANDRZEJ PELISIAK

FROM STUDIES ON WORKSHOP AND SETTLEMENT AREA ON THE KRZTYNIA RIVER. HUTA SZKLANA, CZĘSTOCHOWA PROVINCE, SITE 1B

Information about the site

The site was discovered by authors in the course of surface survey in 1984 (J. Kopacz, A. Pelisiak 1986) and excavated by them in 1986 and 1987. It is located on the right bank of the Krztynia river (50°33′02″N, 19°37′E). Stratigraphy of sediments in excavation trench is as follows:
1 – podsolizated soil transformed by ploughing (ca 25 cm thick);
2 – podsolization level (subsoil; ca 20 cm thick);
3 – sands with limestone debris and hardpan (from 45-50 cm down).

Artifacts were found in small number on the surface, in abundance in soil and subsoil, and occasionally in the contact level between subsoil and sands.

Exploration method

The site was explored after the method described by P. V. Hansen and B. Madsen (1983, p. 43). It is based on 1/4 square meter exploration grid. All recovered artifacts have been marked on the planigraphic schemes (Figs 2-4).

http://www.rcin.org.pl

Lithic raw material

The basic kind of lithic raw material utilized by prehistoric users of the site was local Jurassic flint of variant G after M. Kaczanowska and J. K. Kozłowski (1976, p. 207). Few pieces of imported so-called chocolade flint have also been found.

Materials

The total number of recovered artifacts counts to 9037 flint pieces and 136 small potsherds (Table 1). They have been assigned to three chronological horizons: 1 – Late Paleolithic or Mesolithic (Fig. 5); 2 – Neolithic (Figs 6-13); 3 – Early Bronze Age (Figs 14, 15).

Neolithic material is overwhelmingly prevailing. There have been recognized characteristic waste from manufacturing of rectangular axes (so-called fan-flakes, counter-flakes and edge-formes) among them – overshots; see J. Kopacz, A. Pelisiak 1987; 1988. Noticable are also long regular blade blanks and few tools.

Planigraphy of artifacts

Concentration of flint artifacts revealed in the excavation trench attests intensive workshop activity in the scope of axe manufacturing and blade-core reduction. Potsherds are not planigraphically linked with the flint concentration. Their scattering may suggest they are remains of two or three vessels.

Chronological conclusions

There have been recognized three phases of the occupation of the site:

1 – penetration of the Late Paleolithic or Mesolithic hunting groups;

2 – intensive flint workshop activities connected probably with horizons Bronocice II-V on Little Poland loess uplands (see J. Kruk, S. Milisauskas 1981);

3 – Early Bronze Age encampment with trace of small flint worshop activitie, connected with the Circum-Carpathian Epi-Corded Cultural Circle of the Zone B (see J. Kopacz, P. Valde-Nowak 1987a; 1987b).

English by the authors

http://www.rcin.org.pl

http://www.rcin.org.pl